

De Vlinderstichting

Twee nieuwe stichtingen opgericht

De Vlinderstichting wil werken aan het behoud en herstel van de Nederlandse dagvlinderfauna. Deze doelstelling wordt onder meer gerealiseerd door onderzoek naar en voorlichting/educatie over vlinders. In 1983 is de Vlinderstichting begonnen met het onderzoekswerk, sinds januari 1986 is daar voorlichting en educatie bijgekomen.

Onderzoek

De belangrijkste onderzoeksactiviteit waar de Vlinderstichting nauw bij betrokken is, is het Landelijk Dagvlinderproject LH. Dit wordt gesubsidieerd door het ministerie van Landbouw en Visserij. Over het hele land verzamelen ruim 600 vrijwilligers gegevens over de verspreiding en het voorkomen van dagvlinders en hun relatie met het landschap. De gegevens worden verwerkt bij de vakgroep Natuurbeheer van de Landbouwhogeschool te Wageningen. In mei 1986 is de Voorlopige Atlas van de Nederlandse Dagvlinders uitgekomen, in 1987 verschijnt de definitieve versie.

Door het hele land zijn er regionale werkgroepen die in hun eigen regio onderzoek doen naar vlinders. De Vlinderstichting wil deze regionale werkgroepen stimuleren en bovendien trachten nieuwe werkgroepen te vormen.

Tenslotte kan door de Vlinderstichting in opdracht van derden onderzoek gedaan worden aan dagvlinders.

Voorlichting en Educatie

De Vlinderstichting wil in haar voorlichting en educatie niet alleen aandacht besteden aan bijv. de levenscyclus van dagvlinders maar ook aan de

relatie tussen dagvlinders en hun omgeving. Bij dit laatste komt beheer en inrichting van het landschap aan de orde.

In het kwartaaltijdschrift "Vlinders" wordt o.a. geschreven over vlinderonderzoek door amateurs en beroepsentomologen, vlinderboeken en het werk van de stichting.

De stichting kan steun geven aan musea, bezoekerscentra, scholen, etc. voor de inrichting van tentoonstellingen over vlinders. Hierbij moet men denken aan ideeën, ontwerpen, teksten, foto's en illustraties.

De Vlinderstichting zal levend materiaal voor tentoonstellingen en lessen gaan leveren (ei, rups, pop, vlinder). Hiervoor worden permanente kweken opgezet van een aantal algemeen voorkomende soorten dagvlinders.

Voor het onderwijs zijn lesbrieven in ontwikkeling, gericht op zowel binnen- als buitenlessen. Ook voor het inrichten van vlindertuinen kan men bij de stichting terecht.

De stichting wil als "vraagbaak" functioneren voor vragen over allerlei zaken rond vlinders, van "wat zou ik gezien kunnen hebben?" tot adviezen over beheer en inrichting van gebieden.

Door donateur te worden kunt U de Vlinderstichting helpen de vlinderfauna te behouden en te herstellen. Bij een donatie van f 25,— of meer ontvangt U tevens het kwartaaltijdschrift "Vlinders".

Vlinderstichting
Gen. Foulkesweg 68
6703 BW Wageningen
tel.: 08370-11220
gironr.: 5592680

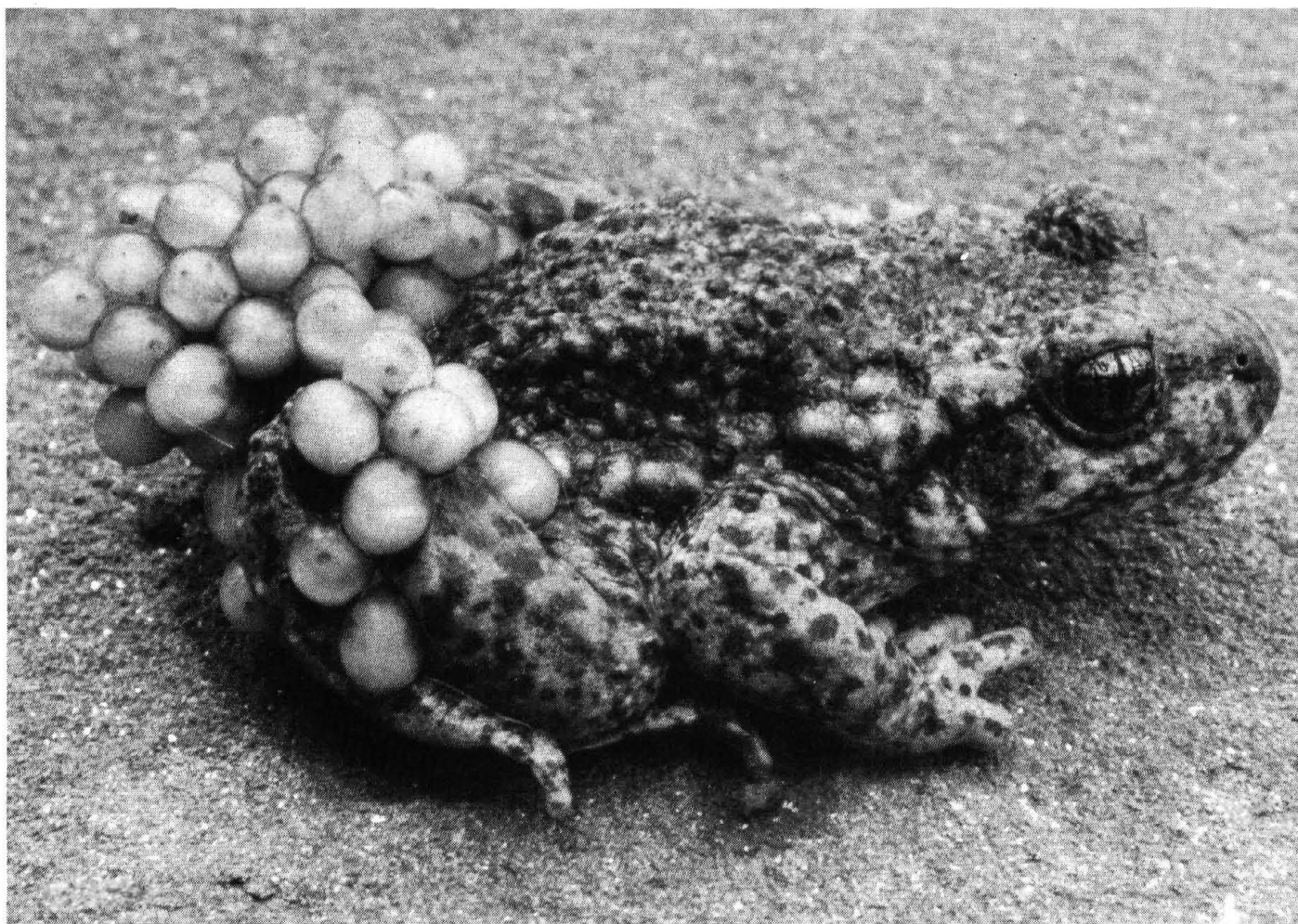
Stichting Vleermuis- onderzoek

Op 26 januari 1986 is de STICHTING VLEERMUIS-ONDERZOEK (Dr. L. Bels stichting) opgericht met als voornaamste doel kennis te verwerven en te verspreiden over vleermuizen om het behoud van vleermuizen in Nederland te bevorderen. De Stichting, die nauwe contacten heeft met de Commissie voor Onderzoek en Bescherming van Vleermuizen van de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, stimuleert dus vooral ONDERZOEK aan vleermuizen. De Stichting zal zich in

een eerste project bezig houden met landelijk onderzoek naar het voorkomen, de verspreiding en de biotoopkeuze/eisen van vleermuizen in hun zomerkwartieren. Daartoe is een subsidieaanvraag in voorbereiding, terwijl in 1986 een begin gemaakt is aan inventarisaties van vleermuizen en vleermuisverblijfplaatsen op een aantal terreinen van het Staatsbosbeheer.

Adres secretariaat: Van Lijndenlaan 8,
3768 MG Soest.

Vroedmeesterpad (*Alytes obstetricans*)

Boekbesprekingen

Atlas van de Nederlandse Amfibieën en Reptielen en hun Bedreiging. door Wim Bergmans en Annie Zuiderwijk.

Vijfde Herpetogeografisch Verslag.

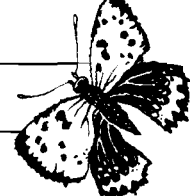
Uitgave Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Hoogwoud; Nederlandse Vereniging voor Herpetologie en Terrariumkunde 'Lacerta'; 1986. Paperback, 177 blz. Prijs: f 26,75 (leden KNNV) en f 35,00 (niet leden).

Met het verschijnen van het Vijfde Herpetogeografisch Verslag is een nieuwe mijlpaal bereikt in de Nederlandse herpetologie. In de atlas worden de meest recente verspreidingsgegevens gepresenteerd, waardoor een beeld wordt verkregen dat wezenlijk verschilt van dat van het inmiddels 22 jaar oude 'Vierde Verslag'. In de tussentijdse periode heeft het herpetogeografisch en -ecologisch onderzoek in Nederland dan ook een geweldige ontwikkeling doorgemaakt, vooral de laatste vijf jaar. Het Vijfde Verslag is een vrij omvangrijk boek geworden met gedetailleerde kaarten en uitgebreide informatie over de ecologie van de soorten.

De atlas is gebaseerd op het Herpetogeografisch Archief van de vereniging Lacerta, aangevuld met gegevens uit literatuur, archieven, de landelijke en provinciale herpetofauna-intentarisaties, en veldwerk door de auteurs. Dit laatste had vooral betrekking op de 'witte vlekken' op de kaarten. De verspreidingsgegevens worden gepresenteerd in hokken van 5 x 5 km (uurhokken) overeenkomstig de bladen van de topografische kaarten. Onderscheid wordt gemaakt tussen gegevens van vóór en na 1970. Na een bespre-

king van de geschiedenis van de Nederlandse herpetofauna en het Nederlandse landschap wordt per uithok aangegeven hoeveel soorten er bekend zijn. Dan begint de beschrijving per soort, die $\frac{2}{3}$ van het boek in beslag neemt. Per soort wordt een verspreidingskaart gegeven en wordt de verspreiding uitvoerig besproken, waarbij ook ecologie en biotoop aan de orde komen. Diverse foto's van biotopen illustreren de hoofdstukken. Jammer genoeg geven deze niet altijd kenmerkende of optimale situaties van de betreffende soorten weer (b.v. Gewone pad, Hazelsalamander, Zandhagedis). Bij twee 'soorten' wordt het verspreidingsbeeld gespecificeerd. Zo wordt bij het Groene kikker-complex op de verspreidingskaarten onderscheid gemaakt in meldingen gebaseerd op alleen biometrische gegevens en op biometrische en serologische. Bij de adder wordt een vergelijking gemaakt met de kartering van de provincie Drenthe op basis van km-hokken, waaruit duidelijk de versnippering van het areaal blijkt.

Na de soortsbepaling worden de resultaten besproken, o.a. wat betreft de betrouwbaarheid van de gegevens en onvolkomenhe-

den van het bestand. Uitvoerige aandacht krijgt de ontwikkeling van de soortbestanden, waarbij een poging wordt gedaan om de huidige status van de soorten met behulp van grafieken zo goed mogelijk in te schatten. Dit resulteert in een overzicht van de status, dat door de auteurs Rode Lijst wordt genoemd. De bedreigingen, die tot deze status leidden worden in een matrix gepresenteerd, waarbij de soorten zijn uitgezet tegen de bedreigingen per landschapselement of -type. Een uitvoerige literatuurlijst completeert het boek.

Uit zoogeografisch oogpunt biedt het boek nieuwe interessante gegevens, doordat bij enkele soorten de grenzen van het bekende verspreidingsgebied zijn gecorrigeerd. Natuurlijk zijn de verspreidingskaartjes niet compleet (zie b.v. algemene soorten zoals de Gewone pad en de Bruine kikker), maar juist daardoor zal het boek een aansporing kunnen zijn om de overgebleven witte vlekken

nader te inventariseren. Zoals bij de adder al bleek is het verspreidingsbeeld sterk afhankelijk van de gekozen hokgrootte. Bij de zeldzame soorten is het beeld daardoor soms te rooskleurig (bv. bij de Boomklikker). Niettemin is bij veel soorten een achteruitgang aantoonbaar door vergelijking met de situatie van vóór 1970.

Een zwak punt lijkt mij de controle op de betrouwbaarheid van de gegevens. Uit het boek valt niet op te maken op grond van welke criteria gegevens op hun betrouwbaarheid zijn beoordeeld. Uit eigen ervaring is mij bekend dat bij veel soorten determinatiefouten worden gemaakt, en ik vraag mij af hoe deze zijn gecontroleerd. Wat mij betreft hadden oncontroleerbare gegevens, waarbij reden was om enige argwaan te hebben, met een aparte symbool op de kaart weergegeven mogen worden. Zo zet ik vraagtekens bij de groene stippen in Noord-Brabant op het kaartje van de Zandhagedis.

Op originele wijze wordt geprobeerd de mate van bedreiging per soort te presenteren, al zou ik liever gezien hebben dat de 'Rode Lijst' was ingedeeld in categorieën op basis van zeldzaamheid en mate van bedreiging. De categorie 'met uitsterven bedreigd' zou de situatie voor enkele soorten dan bovendien treffender weergeven.

Al met al is de waarde van het boek evident. Het is een belangrijk naslagwerk, dat bij geen enkele herpetoloog zou mogen ontbreken, maar dat ook in veel bredere kring aangeschaft zou moeten worden. Zoals de auteurs zelf terecht opmerken, kan het boek van dienst zijn bij de ruimtelijke ordening, en het natuur- en landschapsbeheer, wanneer men daar met deze belangrijke diergroepen rekening wenst te houden. De prijs van het boek kan daarbij geen bezwaar zijn.

A. H. P. Stumpel

Vragen en mededelingen

De Levende Natuur in Openbare Leesbibliotheken

Herhaaldelijk ontvangt de redactie verzoeken om een in het tijdschrift gepubliceerd artikel aan iemand toe te sturen. Aan zulk een dienstverlening kan de redactie niet voldoen. Verwezen wordt dan naar Openbare- of universiteitsbibliotheken. Een aantal daarvan is geabonneerd op de Levende Natuur. Dit aantal zou kunnen worden uitgebreid als u

de bibliotheek van uw woonplaats als abonnee zou werven; een kleine moeite voor u, maar een dienst voor velen.

Ten behoeve van de abonnementswerving zijn folders aan te vragen bij de administratie De Levende Natuur, Noordereinde 69, 1243 JJ 's-Graveland.

Overdrukken, extra nummers, oude jaargangen

Van alle artikelen, ook van de 85ste en de 86ste jaargang kunnen overdrukken worden gemaakt. Elke overdruk is voorzien van een omslagje met de opdruk 'De Levende Natuur'. De kosten die afhankelijk zijn van aantal pagina's en de oplaat liggen vrij hoog, bijvoorbeeld: 6 pagina's in een oplaat van 50 stuks kost f 335,—. Prijsaanvragen en bestelling bij de redactie, tel. 08370-12925.

Oude nummers zijn te verkrijgen, zo lang de voorraad strekt, minimumafname per 5 nummers. Prijs: 5 nummers (zelfde num-

mer) f 20,—, 10 nummers f 35,—.

85ste jaargang (1984), nummers 1 t/m 6 f 35,—

86ste jaargang (1985), nummers 1 t/m 6 f 35,—

lopende jaargang, 1986, abonnement f 42,50

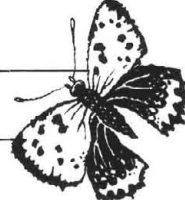
Te bestellen door overmaking van het bedrag op postgironr. 81935 t.n.v. De Levende Natuur, 's-Graveland, onder duidelijke vermelding van het gewenste.

Tentoonstelling in het Biesbosch Bezoekerscentrum, Drimmelen

'Herfst- en winterschijnselen', onderverdeeld in de categorieën paddestoelen, vruchten en zaden, vogeltrek en vallende bladeren, toont wat er juist in de Biesbos in dat jaargetijde leeft. Voor scholen zijn speciale

programma's gemaakt onder het motto: 'binnen leren is buiten zien'. Deze tentoonstelling is van 6 sept t/m 30 nov.

Inf. Biesbosch Bezoekerscentrum, Dorpstraat 14, 4924 BE Drimmelen, tel. 01626-2991.

Inhoudsopgave

De duinzoom, een kansrijke gradiënt. The dune-fringe, an area with good opportunities for nature conservation.

C. ten Haaf & T. W. N. Bakker 162

Dagvlinders en grote herbivoren. Deel 2. Invloed van grote herbivoren op voedselbronnen en landschap. Butterflies and large herbivores. Part 2. Influence of large herbivores on foodresources and landscape.

F. A. Bink & J. G. van der Made 168

Herfst. J. Slauerhoff 176

De Oostvaardersplassen: beheer van een jong successiestadium. The Oostvaardersplassen wetlands: management of an early successional stage. C. W. Iedema & P. Kik 177

Klimopwaterranonkel op de overgang tussen Utrechtse Heuvelrug en Eemland. *Ranunculus hederaceus* in the spacial boundary between the 'Utrechtse Heuvelrug' and 'Eemland' (The Netherlands)

W. J. J. van den Berg 181

Boekbesprekingen 189

Vragen en mededelingen 191

Inhoud jaargang 87 Contents volume 87 191

